

Véliká kneževína Erdeljska.

Na vzhodu avstrijsko-ogerske monarhije vzdiguje se iz nizke raváni reke Tise in dolenjega Dunava višava, majhena sicer po velikosti, a vender dosti bogata gledé njenih prirodnih lepot in zakladov. Od vseh strani

Erdeljski Sasi.

jo oklepajo vzhodni Karpati s svojimi razrastki in predgorji. To je véliká kneževína Erdeljska, ki jo smemo v resnici imenovati krasno deželo našega cesarstva. Velikih ravnin ta dežela nima, ker je skoraj vsa preprežena z gorovjem, a toliko več ima lepih, vzlasti proti vzhodu odprtih dolin. Goré so pokrite z zelenimi gozdi, ki preprezajo deželo na vse strani. Da-si je

Erdeljska zeló gorata, vender se sme imenovati rodovita dežela. Ker ima mnogo košenice in travnikov ter dokaj dobrih pašnikov, zato se Erdeljci pečajo bolj z živinorejo nego s poljedelstvom. Reke in potoci namakajo zemljo ter lepoticijo deželo. Na osojnih brdih raste plemenita trta in cvetè ovočno drevje, da je veselje gledati; a po dolinah raste pšenica, rž, turšica i. t. d. V posebnej obilosti pa nam daje Erdeljska kaméne solí in mineraličnih prirodnih, kakor: železa, svinca, srebra in zlatá.

Prebivalci Erdeljske kneževine so po narodnosti zeló namešani. Tu živé Rumunci ali Valahi, Magjari, Sikulci, Nemci, Armenci, Bolgari, Čehi, Slovaki, Rutenci, Grki, Cigani in Židje. Nemški naseljenci, takó imenovani Sasi iz 13. stoletja, katere vam denašnja podoba kaže, imajo tú svojo največjo nemško naselbino ter so najbolj na jugu in severovzhodu razširjeni. Magjarski Sikulci se pečajo večinoma s strojarstvom, a pridne Rumunke predejo in tkó volno od svojih ovac za narodno obleko.

Erdeljska kneževina se delí užé davno na tri glavne pokrajine: 1) Saska, 2) Sikulska in 3) Magjarska pokrajina. — V Saskej pokrajini leží Sibinj, glavni kraj nemških Sasov sè 20.000 prebivalci; dalje Braševó (Kronstadt) sè 30.000 prebivalci, največje in prvo obrtnijsko in kupčijsko mesto v deželi, ki ima zalo gotiško cerkev iz 14. stoletja, ter podeláva železo in baker, dela papir, sukno, platno in úsnije. Braševska okolica, po kateri prebivajo Nemci in Rumunci, prekrasna je, in se imenuje Burca, po potoku Burca, ki se izliva v Olto. Tú naj še imenujemo Medjaš, ki je središče kmetijstva in vinstva.

V Sikulskej pokrajini (na vzhodu) leží Sikulcev jedino mesto Moroški Novi trg (Maros-Vasarhely) sè 10.000 prebivalci. V obližji tega mesta se pridela mnogo vina, ovočja (sadja) in tobaka.

V Magjarskej (pravilnejše rumunskej) pokrajini leží Kološ (Klausenburg), ki šteje 50.000 prebivalcev. To mesto je glavni sedež imenitnejših erdeljskih rodovin in rojstni kraj kralja Mat. Korvína. Ima lepo gotiško cerkev ter mnogo občnih vzrejališč. V tej pokrajini naj omenimo še Maros-Ujvar, kjer so največje soline te dežele.

Io. Tomšič.

Veverica in polh.

Če pokličejo svoja otroka: „Jurče! Katarinka! Kje sta? Prekrasno jutro je danes! Napravita se, gremo v gozd lešnikov brat.“ — Jurče in Katarinka plésnetá v roki od veselja ter skočita v kot pú očetovo zakrivljeno palico, da bi si ž njo pritegovali leskovino.

Otroka pojoč in skakajoč, kmalu dospeta z očetom v bližnji gozdič ter začné iskati in brati lešnike. Tako idoč, pridejo do nekega hrasta, pod katerim je bil nakupičen velik kúp lešnikovih lupin. Otroka zavpijeta: „Glejte, oče! Tukaj je že nekdo pred nami bil ter je bral in jedel lešnike, zato jih pa mi ne moremo mnogo nabrati.“ — Oče rekó: „Res je, da je nekdo tukaj pred nami lešnike nabiral in jih jedel, nu kdo je ta, to vama hočem takó razjasniti.“